

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi
b.t. umhverfis- og samgöngunefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 30. nóvember 2020

2011028SA GB
Málalykill: 00.63

Efni: Umsögn um frv. til br. á náttúruverndarlögum, 276. mál

Almennt um frumvarpið

Í frumvarpinu er lagt til að málsmeðferð vegna friðlýsingaráforma verði einfölduð, m.a. með rafrænni birtingu og með styttingu umsagnarfresta vegna áforma um friðlýsingu á grundvelli 2. mgr. 38. gr. náttúruverndarlaga. Sambandið er í meginatriðum hlynnt þeim tillögum, enda liggur fyrir að slík áform verði aldrei auglýst nema fyrir liggja samþykki viðkomandi sveitarstjórnar.

Hvað varðar rafræna birtingu hlýtur framtíðarsýnin að vera sú að friðlýsingaráform verði birt í miðlægri gagnagátt, sem annaðhvort yrði samráðsgátt stjórnvalda eða áformum skipulagsgátt, sbr. frumvarp til laga um breytingar á skipulagslögum, sem nú er til umfjöllunar á Alþingi. Lykilatriði er að vefbirting tryggji að upplýsingar berist til allra sem hagsmuna eiga að gæta en í frumvarpinu er tekið fram að fyrirhuguð breyting á 36. gr. laganna hafi engin áhrif á skyldu til að tilkynna landeigendum, sveitarstjórnnum o.fl. um fyrirhuguð áform.

Stytting umsagnarfresta um friðlýsingaráform er að áliti sambandsins í flestum tilvikum ásættanleg og má t.a.m. telja að þriggja mánaða frestur skv. 39. gr. laganna sé nokkuð ríflegur þar sem slíkar tillögur eiga sér almennt lengri aðdraganda og kynningu. Sambandið telur hins vegar tilefni til þess að löggjafinn marki á sama hátt stefnu um að stytta umsagnarfresti skv. skipulagslögum að því leyti sem fært þykir, ekki síst í ljósi þess að upplýsingar berast nú með allt öðrum og hraðari hætti en þegar ákvæði um lögboðna fresti voru settir á síðustu öld. Athygli vekur að afstaða umsagnaraðila getur verið nokkuð breytileg gagnvart hugmyndum um styttingu fresta eftir því hvort um er að ræða áform um friðun eða framkvæmdir, þótt í raun eigi nákvæmlega sömu sjónarmið við í báðum tilvikum.

Þá telur sambandið eðlilegt að ákvörðun um veitingu undanþága frá friðlýsingarskilmálum verði færð frá ráðherra til Umhverfisstofnunar, sbr. tillögu um breytingu á 41. gr. laganna.

Loks gerir sambandið ekki athugasemd við ákvæði um að við lögin bætist ákvæði um reglugerð um kortlagningu óbyggðra víðerna en gert er ráð fyrir að slíkt kort skuli vera til leiðbeiningar við stefnumótun stjórnvalda.

Tillaga um breytingu á 43. gr. laganna

Sambandið telur ástæðu til að rifja upp tillögu sem það sendi í umsögn til Alþingis við umfjöllun um frumvarp um breytingar á náttúruverndarlögum árið 2015, sbr. viðbótarumsögn dags. 22. október 2015. Tilefni ábendingar á þeim tíma var að auka

samræmi á milli lagaákvæða um eignarnám í náttúruverndarlögum og lögum um menningarminjar.

Einkum telur sambandið tilefni til að áréttta fyrri afstöðu sína um að óeðlilegt er að ráðherra sé veitt heimild til beitingar eignarnáms án þess að gert sé að ráð fyrir aðkomu annarra að slíkri ákvörðun. Eins og 43. gr. er orðuð er hægt að líta svo á að ráðherra geti einn tekið ákvörðun um beitingu eignarnáms, án undangengins samráðs við Umhverfisstofnun og eða hlutaðeigandi sveitarstjórn. Þetta hlýtur að teljast einstaklega óheppilegt fyrirkomulag m.t.t. sjónarmiða um fyrirsjáanleika stjórnsýsluákvæðana og þeirrar staðreyndar að sveitarfélögin hafa forræði á skipulagsmálum, jafnframt því að hafa sjálfstæða eignarnámsheimild á grundvelli 50. gr. skipulagslaga. Nauðsynlegt er því að bætt verði inn í frumvarpið ákvæði um að ráðherra sé skylt að leita umsagnar viðkomandi sveitarstjórnar áður en ákvörðun er tekin um eignarnám á grundvelli ákvæðisins.

Sambandið leggur því til að breyting verði gerð á 43. gr. laganna, þannig að á eftir 1. málslíð bætist nýr málslíður, svohljóðandi:

Áður en ákvörðun er tekin um beitingu eignarnáms skal ráðherra afla umsagnar viðkomandi sveitarstjórnar.

Framangreindri breytingartillögu er ætlað að fyrirbyggja hugsanlega árekstra vegna eignarnámsheimildar sveitarfélaga annars vegar og eignarnámsheimildar ráðherra hins vegar. Einnig er henni ætlað að tryggja að ákvörðun um eignarnám sé nægilega vel undirbúin, m.a. um afmörkun svæðis sem sætir eignarnámi m.t.t. þeirra verndarhagsmuna sem ákvörðunin beinist að.

Jafnframt telur sambandið eðlilegt að bætt verði inn í ákvæðið skyldu til þess að leita eftir samningum við eigendur þeirra eigna eða réttinda sem ráðherra hyggst taka eignarnámi áður en ráðherra tekur ákvörðun. Í þessu samhengi leggur sambandið áherslu á að beiting íþyngjandi lagaheimilda þarf að vera eins fyrirsjáanleg og kostur er til þess að tryggja skilvirka stjórnsýslu. Má jafnframt benda á að vafi um lögmæti ákvæðana sem varða skipulagsmál og möguleg álitaefni um brot gegn stjórnarskránni geta tafið framkvæmd skipulagsmála svo árum skiptir.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri